

สรุปกิจกรรมนำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย รอบ 6 เดือน
ภายใต้โครงการ “เครือข่ายคุณค่าและความเป็นท้องถิ่นสู่การสร้างระบบนิเวศอาหารปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี”
วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2563 เวลา 08.330-16.30 น.
ณ ห้องปทุมมาศ ชั้น 5 โรงแรมสุวนีย์แกรนด์ โฮเทล แอน คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อเป็นการสรุปผลการดำเนินงานในรอบ 6 เดือน
- 1.2 เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน และขยายผลสร้างเครือข่าย เพื่อให้การดำเนินงานมีผลกระทบและเป็นประโยชน์ในวงกว้าง

2. ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 60 คน

- 2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีเครือข่าย : 29 คน
- 2.2 นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย : 25 คน
- 2.3 ฝ่ายจัดการกลาง : 5 คน

3. กำหนดการ

เวลาจัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
08.30-09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00-09.20 น.	กล่าวต้อนรับ แนะนำผู้ทรงคุณวุฒิ ชี้แจงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ โดย รศ.ดร.ชวลิต ถิ่นวงศ์พิทักษ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย นวัตกรรมและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และหัวหน้าชุดโครงการวิจัย เปิดการประชุม และให้แนวคิด นโยบายการสนับสนุนแผนบูรณาการอาหารปลอดภัยในภาพรวมของจังหวัดอุบลราชธานี โดย นายสฤกษ์ วิฑูรย์ ผู้อำนวยการจังหวัดอุบลราชธานี
09.20-12.00 น.	นำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัยโดยทีมนักวิจัย เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้ข้อเสนอแนะโครงการวิจัย ดังนี้ <ol style="list-style-type: none">1. ชุดโครงการเครือข่ายคุณค่าและความเป็นท้องถิ่นสู่การสร้างระบบนิเวศอาหารปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี โดย ดร.จริยาภรณ์ อุ่นวงษ์ ผู้บริหารชุดโครงการ2. โครงการพัฒนาระบบและการประยุกต์ใช้หลักการข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการบริหารจัดการข้อมูลอาหารปลอดภัย โดย ผศ.อารยา ฟลอเรนซ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และทีมวิจัย3. โครงการพัฒนาโซ่อุปทานสินค้าเกษตรอินทรีย์สำหรับตลาดปลอดภัย โดย ดร.กฤตยา อุทโซ คณะบริหารศาสตร์ และทีมวิจัย4. โครงการยกระดับคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัย : ศึกษากรณีบ้านบัวเทิง จ.อุบลราชธานี โดย ดร.นรา หัตถสิน คณะบริหารศาสตร์ และทีมวิจัย

เวลาจัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
	<p>5. โครงการการพัฒนาาระบบตลาดดิจิทัลและเกษตรอัจฉริยะสำหรับเกษตรกรอินทรีย์ โดย ดร.สรินทิพย์ ทวีเดช คณะบริหารศาสตร์ และทีมวิจัย</p> <p>6. โครงการระบบการจัดส่งผักปลอดภัย 'ผักดีดี' จังหวัดอุบลราชธานี โดย ดร.สมปอง เวฬุวนาธร คณะวิทยาศาสตร์ และทีมวิจัย</p> <p>7. โครงการการพัฒนาาระบบโลจิสติกส์และการขนส่งอย่างยั่งยืนสำหรับห่วงโซ่อาหารปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี โดย ผศ.ดร.กสิณ รังสิกรรพุม คณะวิศวกรรมศาสตร์ และทีมวิจัย</p> <p>8. โครงการยกระดับสถานประกอบการเพื่อผลิตอาหารปลอดภัย โดย ดร.บุษกร คำโสม คณะบริหารศาสตร์ และทีมวิจัย</p> <p>9. โครงการการสร้างธุรกิจสีเขียวผ่านการแปลงขยะในระบบอาหารเป็นผลิตภัณฑ์ชีวภาพในจังหวัดอุบลราชธานี โดย ดร.ณัฐพล ทองปลิว คณะวิทยาศาสตร์ และทีมวิจัย</p>
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.30 น.	<p>หารือร่วมกันในประเด็น “การขับเคลื่อนอาหารปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์จากผู้ผลิตสู่มือผู้บริโภค” โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผลการดำเนินงานโครงการกินสบายใจ <p>โดย คุณคณินนุช วงศ์เย็น ผู้รับผิดชอบโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทีมนักวิจัย และผู้ร่วมกิจกรรม <p>ผู้ดำเนินรายการ : คุณสุชัย เจริญมุขยันท เลขาธิการมูลนิธิสื่อสร้างสุข</p>
14.30-16.00 น.	ลงพื้นที่เยี่ยมชมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านบัวเทิง
16.00 น.	เดินทางกลับ

4. ผลการดำเนินงานกิจกรรม

จากการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัยรอบ 6 เดือน โดย ผู้บริหารชุดโครงการ และทีมนักวิจัย ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

4.1 นายสุชาติ วิฑูรย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้ว่าราชการจังหวัด เสนอให้ โครงการยกระดับคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัย : ศึกษากรณีบ้านบัวเทิง จ.อุบลราชธานี มองผลิตภัณฑ์ให้รอบด้านมากขึ้น เพราะขณะนี้เห็นแค่ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการเพาะปลูกอย่างเดียว และเสนอแนะให้อุตสาหกรรมลงพื้นที่ช่วยดูในด้านกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ที่ออกมาอาจจะต้องสร้างมูลค่ามากขึ้น เช่น การเก็บรักษา การเข้าถึงผู้บริโภค

โครงการพัฒนาาระบบและการประยุกต์ใช้หลักการข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการบริหารจัดการข้อมูลอาหารปลอดภัย เสนอแนะให้ขยายผลกลุ่มผู้ใช้งานระบบให้กว้างขึ้น คือ ให้คณะกรรมการด้านอื่น ๆ นำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกร หรือผู้ประกอบการ ต้องมองอาหารให้มาถึงตัวตนของผู้ผลิต การมีมาตรฐาน การทำ Packaging อยากให้หน่วยงานตัดสินใจบนข้อมูล ทำให้เห็นผลที่เป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้ สื่อต้องเข้ามาช่วยในการสื่อสารและเผยแพร่เพื่อขยายผล ชุมชนที่เอาอาหารจากป่าอาจจะเอามาเข้าโครงการด้วย อยากเห็นการเชื่อมโยงของระบบมหาลัยในจังหวัด และการจัดการของเสีย หรือการนำกลับไปใช้ใหม่

4.2 ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

โครงการวิจัยนี้จัดอยู่ในกรอบการวิจัย Local Enterprise สืบเนื่องจากการที่แหล่งทุนได้ให้ทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัยมานานมากในงานที่เชื่อมโยงทางการเกษตร ซึ่งพบว่า เกษตรกรไทยอยู่ในวงจรทำธุรกิจเกษตร แต่อยู่ในห่วงโซ่ล่างสุด คือ ทำวัตถุดิบ ทำให้เกิดความเสียเปรียบเมื่อเทียบกับโซ่ด้านอื่น ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ของกรอบการวิจัย Local Enterprise คือ เน้นพัฒนาเกษตรกร หรือ ผู้ประกอบการ

จากผลการดำเนินงานพบว่า นักวิจัยยังโฟกัสไปที่ทักษะการพัฒนาเกษตรกร หรือผู้ประกอบการน้อย ซึ่งในแต่ละข้อของโซ่อุปทานที่จะขับเคลื่อนไปใครเป็นผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการแต่ละรายอยู่ตรงไหนของข้อห่วงโซ่ ตอนน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ต้องตั้งถามให้ตรงกับผู้ประกอบการ เช่น โซ่ข้อที่ 1 เข้าต้องการทักษะอะไรบ้าง การปลูก การจัดการดิน การจัดการน้ำ ถ้าจะขยับผู้ประกอบการไปขั้นที่ 2 จะต้องมีความรู้อะไรบ้าง สิ่งที่ขาดหายไปจะกลายเป็นหลักสูตร และทำให้มหาวิทยาลัยเจอลูกค้าใหม่ เสนอแนะให้จับกลุ่มเป้าหมายใหม่ การค้าออนไลน์กลายเป็นเครื่องมือที่ช่วยเกษตรกรได้ดีมากขึ้นจากเหตุการณ์ โควิด-19

ในภาพรวมควรนำเสนอให้เห็น 1) ผู้ประกอบการที่ชัดเจน 2) ทักษะในตัวผู้ประกอบการเพื่อให้เห็นงานที่จะสามารถพัฒนาต่อไปได้ การทำ Eco System มีการทำวิจัยหลายระบบที่อยู่แล้ว แต่ยังขาดฐานข้อมูลด้านการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อจะทำให้ธุรกิจของผู้ประกอบการเติบโตได้ เสนอแนะว่าให้**โครงการพัฒนาระบบและการประยุกต์ใช้หลักการข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการบริหารจัดการข้อมูลอาหารปลอดภัย** อยากให้นำข้อมูลการเข้าถึงแหล่งทุนเข้ามาในฐานข้อมูล เพราะในขณะนี้ระบบฐานข้อมูลเน้นตอบโจทย์หน่วยงานภาครัฐมากกว่าการพัฒนาเกษตรกร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกรอบการวิจัย Local Enterprise เพิ่มข้อมูลว่าเกษตรกร หรือ ผู้ประกอบการขาด Skills อะไรบ้าง ส่วนด้านเทคโนโลยี นักวิจัยยังสามารถที่จะศึกษาหรือดำเนินการในด้านการจัดการ การควบคุม และการจัดการด้านโลจิสติกส์ ได้อีกมาก ระวังการนำเข้าข้อมูลการผลิตของเกษตรกร ว่า ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือได้มากขนาดไหน เป็นเกษตรปลอดภัย มีการรับรองยังไง ข้อมูลควรจะไปสนับสนุนการตัดสินใจของภาครัฐในการตัดสินใจเรื่องอะไร ที่จะส่งเสริมไปยัง Eco system ของเกษตรปลอดภัย เช่น เกษตรกรไม่มีทุนที่จะขยับตัวเองจากต้นน้ำ ไปกลางน้ำ เราจะเห็นข้อมูลแบบนี้ได้ยังไง การตัดสินใจที่ควรจะใช้ ปุ๋ยเคมี ไม่ใช่เป็นตัวทำให้เกษตรไม่ปลอดภัย แต่เป็นสารเคมีจากการใช้สารฆ่าแมลง ข้อมูลที่จะทำให้หน่วยงานภาคเอกชนและผู้ประกอบการที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานเกษตรเห็นการเคลื่อนไหว เช่น Dashboard ที่หน่วยงานภาครัฐใช้ ยังไม่สามารถเห็นปัญหาที่ชัดเจนในระบบด้านการผลิต เช่น ปลอดภัยจริงหรือไม่ ไม่เห็นปัญหาของคนที่ทำกรแปรรูป หรือคนที่จัดการโลจิสติกส์ และตลอดโซ่อุปทาน นักวิจัยควรจะต้องตั้งคำถามว่าจะเห็นปัญหาตามที่กล่าวมาได้อย่างไร ด้วยข้อมูลอะไร และเก็บผลข้อมูลนั้นด้วยหน่วยงานไหน เพื่อจะทำให้ระบบสามารถใช้งานและเกิดประโยชน์ได้กว้างขวางและอย่างยั่งยืนมากขึ้น

จากผลการดำเนินงานของ**โครงการยกระดับคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัย : ศึกษากรณีบ้านบัวเทิง จ.อุบลราชธานี** พบว่าการผลิตผลิตภัณฑ์ เป็น Supply Food โดยที่ยังไม่ได้สำรวจความต้องการของผู้บริโภค ควรศึกษาและกำหนดตำแหน่งทางการตลาดก่อน ค่อยดำเนินการในด้านการจำหน่ายต่อไป ส่วนเรื่องวิตามินซีนักวิจัยต้องทำการศึกษาปริมาณวิตามินซีต่อเม็ดว่ามีกี่มิลลิกรัม และระบุในฉลากของผลิตภัณฑ์

โครงการการพัฒนาโซ่อุปทานสินค้าเกษตรอินทรีย์สำหรับตลาดปลอดภัย ควรจะได้ข้อมูลมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในโซ่อุปทานสินค้าเกษตรปลอดภัยข้อไหนบ้าง ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญมากเพราะงานวิจัยทั้งชุดผูกกับงานวิจัยเรื่องนี้ และเพื่อจะทราบว่าโครงการวิจัยเรื่องอื่น ๆ จะเข้าไปช่วยเสริมหรือพัฒนาในข้อไหนได้บ้าง

โครงการพัฒนาระบบตลาดดิจิทัลและเกษตรอัจฉริยะสำหรับเกษตรกรอินทรีย์

กรอบงานวิจัยกว้างเกินไป (การทำ Smart Farming เป็นเรื่องการผลิตต้นทาง) เสนอให้พิจารณาและคุม tor ใหม่ และเสนอให้พิจารณาการจัดการช่วงเวลาการผลิตสินค้าไม่ให้ล้นตลาดและราคาตัดกัน ถ้ามีการเชื่อมโยงข้อมูลกับ Big data กับข้อมูลพาณิชย์จังหวัด จะทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตได้ดีมากขึ้น ประเด็นที่ 2 การวิเคราะห์กลุ่มข้อมูล ปัญหา คือ กลุ่มผู้ใช้ไม่ชัดเจน ผู้ใช้เป็นใคร ใครดูแล ทักษะในการใช้ Digital Platform มีในระดับไหน แล้วควรจะต้องพัฒนาทักษะอะไร

โครงการระบบการจัดส่งผักปลอดภัย 'ผักดีดี' จังหวัดอุบลราชธานี

ตามรายละเอียดของข้อเสนอโครงการระบุไว้ว่าจะทำระบบการจัดส่งผัก แต่งานที่ออกมาในขณะนี้เน้นไปทางระบบการสั่งซื้อ วิธีการ approach ที่ดำเนินการอยู่เสนอให้ไปเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มที่มีอยู่แล้วมากกว่าที่จะสร้างขึ้นมาใหม่ เพราะถ้าสร้างระบบใหม่เกรงว่าจะกลายเป็นระบบเปล่าโดยไม่มีผู้ใช้งานจริงซึ่งจะกลายเป็นต้นทุนศูนย์เปล่า ถ้าระบบการสั่งซื้อน่าจะลองสร้างบนแพลตฟอร์มที่เขามีอยู่แล้วและดูว่าขาดทักษะอะไร ทักษะอะไรควรจะต้องมี ส่วนระบบการจัดส่ง ถ้าสามารถสร้างระบบจัดส่ง แล้วให้เกษตรกรดูแลเองได้ และเป็นระบบการจัดส่งที่ราคาถูก อาจจะมีจุดบริการรับและส่งตรงกลาง หรือจะสามารถพบกันครึ่งทางได้หรือไม่ เพื่อให้รายได้เกิดขึ้นกับเกษตรกรมากที่สุด

โครงการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และการขนส่งอย่างยั่งยืนสำหรับห่วงโซ่อาหารปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี

เครื่องมือที่ใช้ดีและน่าสนใจ แต่ Advanced เกินไปสำหรับชุมชน เพราะจะมีการทำ Simplified และถูกทดสอบ โดยการเก็บข้อมูลจริงตามตัวแปลหลัก ๆ 8 Loop ที่แสดง ทำให้วงจรหมุนได้แล้วนำไปอธิบายให้กับผู้ประกอบการและเกษตรกรในห่วงโซ่ จุดอ่อนคือไม่เห็นตัวผู้ประกอบการ จะส่งผลให้กระบวนการวิเคราะห์หรือทักษะที่จะนำไปพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการขาดหายไปในแง่ของโลจิสติกส์

โครงการยกระดับสถานประกอบการเพื่อผลิตอาหารปลอดภัย

ปัญหาที่พบ คือ ผลการดำเนินงานยังไม่เชื่อมโยงต้นทาง เสนอแนะนำจะเป็นการทำข้อตกลงความร่วมมือในการรับสินค้า หรือการรับรองมาตรฐานร่วมระหว่างกลุ่มผู้ผลิตกับผู้ประกอบการที่แปรรูปอาหาร เป็นต้น

โครงการการสร้างธุรกิจสีเขียวผ่านการแปลงขยะในระบบอาหารเป็นผลิตภัณฑ์ชีวภาพในจังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาที่พบ คือ ผลการดำเนินงานยังไม่เชื่อมโยงต้นทาง และยังไม่ครอบคลุมเรื่องการจัดการทั้งห่วงโซ่อุปทานเกษตรปลอดภัย

4.3 นางอังคณา บุญสาม เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี

โครงการพัฒนาระบบและการประยุกต์ใช้หลักการข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการบริหารจัดการข้อมูลอาหารปลอดภัย อยากให้ทำเป็นแพลตฟอร์มใหญ่และนำข้อมูลที่ได้จากโครงการวิจัยย่อยอีก 7 เรื่อง เข้าในระบบจะทำให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นเรื่องเดียวกัน ยังไม่พบข้อมูลด้านมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคว่ามีอะไรบ้างเพื่อใช้ตรวจสอบย้อนกลับให้กับเกษตรกรที่จะหันมาปลูกผักปลอดภัยเพื่อให้ได้มาตรฐานนั้น ๆ และจำเป็นต้องสร้างการรับรู้สำหรับผู้บริโภค การพัฒนาความเชื่อมั่นของคนกลางระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค การพัฒนาจุดที่จะเป็นต้นแบบมีความหลากหลายเกินที่จะนำไปต่อยอด จึงอยากให้เลือกหรือเจาะจงพื้นที่เดียวกัน แล้วทำการวิจัยเชิงลึก และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้อยากให้มีการทำข้อมูลที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับ และทำปฏิทินเกี่ยวกับการผลิตของเกษตรกร เพื่อนำไปวางแผน พัฒนาและต่อยอดยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้

4.4 นายฤกษ์ นอชุนทด ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการส่งเสริมธุรกิจอุตสาหกรรม ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 7 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ทำอย่างไรให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในสินค้าและเกิดการสั่งซื้อได้ง่าย และตอบโจทย์พฤติกรรมของผู้บริโภค จะทำอย่างไรให้คนเข้าถึงผลิตภัณฑ์และมีการเชื่อมโยงด้านการขายในระบบที่มีการรับการยอมรับอยู่แล้ว เช่น Lazada และเชื่อมโยงระบบการจ่ายเงินออนไลน์เพื่อลดการสัมผัสเงิน การสร้างสตอรี่ให้สินค้าเพื่อให้เกิดการแข่งขันในเมืองใหญ่ได้

4.5 เกษตรหญิงกาญจนา มหาพล รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี

อยากให้หน่วยงานภาครัฐนำ Big data มาเชื่อมโยงข้อมูลร่วมกัน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและไม่ละเมิดสิทธิ์ ส่วนเรื่องการพัฒนาโซ่อุปทานสินค้าเกษตรอินทรีย์ถ้าทำให้ข้อมูลชัดเจนมากขึ้นกว่านี้จะเป็นดีมาก และขอชื่นชมนักวิจัย เพราะการลงไปทำงานร่วมกับเกษตรกรเป็นเรื่องยาก และเรื่องการยกระดับคุณค่าและมูลค่าของกัมมีกระท้อน อยากให้ขยายกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

กิจกรรมการหรือ “การขับเคลื่อนอาหารปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์จากผู้ผลิตสู่มือผู้บริโภค” โดยสามารถสรุปผลการหรือได้ดังนี้

1. ประเด็นที่เกษตรกรต้องการให้ภาควิชาการเข้าไปช่วยเหลือ

- ปัญหาโรคแมลง หนอนหน้างเหนียว และสารชีวภัณฑ์ (BT) ที่ใช้ในการกำจัดโรคใบจุดและแมลง เพราะในท้องตลาดยังมีไม่ครอบคลุม

- ทุนในการขยายธุรกิจ และการเข้าหาแหล่งทุน
- เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเกษตรกรในด้านเกษตรอินทรีย์ควรจะเป็นอย่างไร
- อยากให้ช่วยพัฒนาเทคนิคการวางการผลิตและการจัดการขนส่ง
- ทำอย่างไรจะต่อยอดให้คนเข้าถึงอาหารอินทรีย์จากตลาดสดได้
- อยากเห็นภาพการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมและกล้าที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งด้านดีและไม่ดีออกสู่สังคม

2. ประเด็นที่ภาควิชาการจะเข้าไปช่วยเกษตรกรได้

- เกษตรกรสามารถเข้าร่วมในระบบ “ผักดีดี” เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้าได้ เพราะนักวิจัยพยายามที่จะสร้างระบบขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาการผลิต ทำให้เกษตรกรสามารถคำนวณล่วงหน้าได้ว่าจะสามารถวางแผนการผลิตได้ และสามารถวางแผนการขนส่งได้ ระบบที่ออกมาจะมีผู้ประกอบการเข้ามาช่วยทุกโมเดล

- อยากมีการสื่อสารและสร้างการรับรู้ในเรื่องของชนิดของผักให้กับผู้บริโภครับรู้ เพื่อปรับกระบวนการคิดว่าจะต้องมีผักชนิดเดิม ๆ ในแผงจำหน่าย

- ความสามารถในการจัดการเรื่องการเงินที่ดี คือ “การทำบัญชีครัวเรือน” จะทำให้เกษตรกรได้เรียนรู้และควบคุมต้นทุนการผลิตของตนเองได้

- ต้องมีการจัดการกับกลไกการตลาด หาวิธีให้เกิดกลไกของตลาดใหม่ เช่น ถ้ารู้ว่าผลผลิตมีน้อยขายตรงดีกว่า จะเข้าไปขายในตลาดสด เป็นต้น